

vergadering **C348**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 7 juli 2022

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de jobkansen na het onderwijs – 3582 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het schoolverlatersrapport 2021 van VDAB – 3603 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het voornemen van de Vlaamse Regering om neet-jongeren actiever op te sporen en te begeleiden – 3555 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het activeren van de neet-jongeren – 3583 (2021-2022)	8
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de digitalisering van en het versnellingsprogramma voor de Vlaamse maakindustrie – 3519 (2021-2022)	14
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nieuwe amai!-oproep voor subsidieaanvragen in het kader van artificiële intelligentie – 3550 (2021-2022)	17
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de doeltreffendheid van het investeringsfonds voor handelskernversterking – 3584 (2021-2022)	19
VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over ondersteuning van zelfstandige ondernemers in moeilijkheden – 3593 (2021-2022)	22

**VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de jobkansen na het onderwijs
– 3582 (2021-2022)**

**VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het schoolverlatersrapport 2021 van VDAB
– 3603 (2021-2022)**

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Mijn vraag gaat over jobkansen na het onderwijs, zeer belangrijk, want een diploma geeft kansen op de arbeidsmarkt. VDAB heeft een reken-sommetje gemaakt. Zij zeggen dat nog geen 7 procent, of 4200 van de 64.000 mensen die de school hebben verlaten in 2020, nog geen baan heeft gevonden. Dat wil zeggen dat 4200 schoolverlaters uit 2020 vandaag nog geen werk hebben. Alarmbel, alarmbel, alarmbel, zeker met de huidige arbeidskrapte. In vergelijking met 10 jaar voordien neemt dat aantal wel steeds af. Dat is dus goed. Logisch, hoe hoger of specifieker het diploma, hoe meer kansen men heeft om effectief aan de slag te gaan. Van wie een professionele bachelor heeft is 2,4 procent na 1 jaar nog niet aan het werk, bij een academische master is dat 2,3 procent. Van wie een diploma hoger beroepsonderwijs (HBO5) heeft, kon amper 2,6 procent na 1 jaar geen job bemachtigen. Voor het eerst zien we ook de leerlingen van het duaal leren in de cijfers. Daar zien we dat 6,8 procent van hen nog geen werk had gevonden na 1 jaar.

Wil je werk en je studeert, focus je dan op de zorgberoepen, zegt de studie ook. Mensen met een hooggeschoold zorgdiploma komen zeer vlot aan de bak. Amper 1 procent vindt na een jaar geen werk. Slechts 1 procent! Het feit dat het aantal afgestudeerden in die opleidingen met een derde afneemt, baart ons zorgen want op die manier groeit de krapte in de sector.

Wie geen diploma heeft, maakt minder kans op de arbeidsmarkt. Ongekwificeerd de school verlaten, zorgt ervoor dat het nog moeilijker zal zijn om een baan te vinden. Zeer opvallend is dat er in 2020 minder schoolverlaters zijn zonder diploma van het secundair onderwijs. Dat is positief want dat betekent dat mensen vaker een diploma halen. Dat is allemaal zeer goed.

Ik vind het fantastisch dat de agenda's van deze commissie worden gelezen, heel aandachtig zelfs, want mevrouw Vickie Dekocker van Agiora, die heel erg begaan is met de materie van de neet-jongeren (not in education, employment or training), stuurde mij een e-mailtje en zei: 'Ik zie dat er een vraag is en ik ga een ongevraagd advies geven om zeker mee te nemen. De focus op neet vanuit VDAB via industrie-sectoren is zeer sterk aangemoedigd en essentieel voor extra instroom in het bedrijfsleven.' Zij zegt eigenlijk dat hun sectoren klaar zijn om neet-jongeren te steunen. Zij verwelkomen hen. Zij zegt: 'Twee doelgroepen zijn prioritair: jongeren die stoppen na de eerste zittijd in januari, bijvoorbeeld jongeren die een bachelor elektromechanica volgen maar dan niet in de industrie blijven terwijl ze wel kunnen ingeschakeld worden en een goed STEM-profiel (Science, Technology, Engineering and Mathematics) hebben, en ook jongeren die vanaf deeltijdse leerplicht risicogedrag vertonen. Het is van belang dat VDAB niet wacht tot hun achttiende verjaardag want dan pas kunnen ze ingeschreven worden, maar we zouden daar proactief in moeten kunnen optreden.' Ik vind dat ze daar een zeer terecht punt heeft. Ik heb ook zwaar gepuberd en risicogedrag vertoond. Nog altijd trouwens. Er zijn mensen die soms schoolmoe zijn maar niet leermoe. Als je die kunt connecteren aan een bedrijf, aan een werkgever, aan een rolmodel, kan men die wel in een

goede stream krijgen. Ik dank haar voor de aanvulling. Ze stond niet in de vraag, maar ik heb ze bij deze meegegeven.

Samengevat: bij de chemiesector is een zeer grote wil om de neet-jongeren te verwelkomen. Focus op de eerstezittijdverlaters in januari, bijvoorbeeld in de richting elektromechanica, en ook op jongeren die deeltijds leren. Als ze nog geen 18 jaar zijn, kun je hen misschien al met VDAB benaderen.

Minister, welke lessen trekt u uit het rapport? Hoe gaat VDAB met deze resultaten aan de slag? Wordt er een bijsturing van de werking van VDAB voorzien – nog maar eens een bijsturing – maar dan richting de neet-jongeren?

Ik heb een vraag die ook minister Crevits zou interesseren, of minstens het antwoord. Het aantal jongeren in de zorgopleidingen is met een derde gedaald. Hoe kunnen we misschien werkzoekenden en niet-beroepsactieven toeleiden naar opleidingen die hen kunnen interesseren? In het VESOC-akkoord (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) is er een premie voor inactieven. Kunnen we bijvoorbeeld die premie voor die opleiding niet een stukje sturend maken zodat zeker de zorgberoepen daarin hun plek kennen?

Op welke manier wordt samengewerkt met het onderwijs om de vroegtijdige schoolse uitval te beperken?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Voorzitter, de heer Ronse heeft al heel veel verteld en ik zal mijn inleiding dan ook kort houden. We hebben naar jaarlijkse gewoonte kennisgenomen van het schoolverlatersrapport van de jongeren die in 2020 afstudeerden. Eigenlijk is dat een zeer positief rapport. Er zijn 64.000 jongeren afgestudeerd in 2020 en na 1 jaar zijn er nog amper 4200 op zoek naar werk. Het tegendeel zou ons natuurlijk verbaasd hebben. In deze tijden van heel veel openstaande vacatures zou het toch wel heel veel vragen oproepen mocht het niet zo goed zijn geweest. Het is het laagste aandeel in 10 jaar. Dat is het goede nieuws.

Maar onder dat oppervlak zitten toch nog wel enkele punten die onze aandacht nodig hebben. We zien dat een diploma toch nog altijd de beste garantie is op werk, want van hen die geen diploma hebben, is een kwart na een jaar nog altijd werkzoekend.

We zien ook een zorgwekkend beeld in de zorgsector. Steeds minder mensen studeerden af in een zorgopleiding, terwijl de krapte daar zo groot is.

Dat zijn twee vaststellingen die onze aandacht behoeven.

Minister, u hebt het rapport gelezen. Wat vindt u ervan en wat zult u eraan doen?

Welke plaats zullen levenslang leren, elders verworven competenties en sociale vaardigheden innemen in het nieuwe beleid of in extra acties?

Een specifiek aandachtspunt gaat naar jongeren met een beperking. Wat zal VDAB doen om die jongeren beter toe te leiden naar de arbeidsmarkt? In welke mate wordt hierbij gerekend op de uitrol van het individueel maatwerk?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, wat het eerste deel betreft, zal ik kort zijn omdat de heer Ronse al heel wat heeft toegelicht van de belangrijkste conclusies. Slechts 6 procent is na een jaar nog op zoek naar werk, en dat is inderdaad een heel goed resultaat. Het is wel belangrijk om te wijzen op een potentiële valkuil. De krapte creëert enorm veel kansen, maar tegelijkertijd houdt die ook een valkuil in. Jongeren die misschien wat meer schoolmoe zijn, zullen door werkgevers, die echt

iedereen kunnen gebruiken, misschien verleid worden om naar de arbeidsmarkt te gaan nog voor ze hun schoolloopbaan hebben afgemaakt. Ik zie dat als een valkuil en we moeten erop wijzen dat het behalen van een diploma het allerbelangrijkste is, zeker ook op de lange termijn.

Collega Ronse, ik ga graag wat dieper in op het element van de zorgopleidingen. Verschillend van de bevinding uit het schoolverlatersrapport dat het aantal mensen dat een zorgopleiding start daalt, zien we dat er een stijging is van zowel het aantal mensen dat via VDAB een zorgopleiding gestart is – vooral een stijging bij opvoeders – als het aantal beëindigde opleidingsacties bij VDAB. In 2021 startten 7544 mensen een opleidingstraject richting de zorg ten opzichte van 6741 in 2020 en 6480 in 2019. Bij het aantal beëindigde acties zien we een stijging van ruim 27 procent in 2021 ten opzichte van 2019. We moeten wel opmerken dat de stijging van het aantal acties geldt voor de hele beroepscluster zorg en onderwijs.

Desondanks is het belangrijk om maximaal in te zetten op instroom in de zorg, zowel vanuit de groep van werkzoekenden als de niet-beroepsactieven. De diverse acties die VDAB hiervoor onderneemt, werden daarom gebundeld in een actieplan zorg dat medio 2021 werd goedgekeurd door de raad van bestuur van VDAB. Opleiding kreeg, aangezien het merendeel van de beroepen in de zorg een kwalificatie vereisen, een belangrijke plaats in dat actieplan om de brug te maken naar de vele vacatures. Daarnaast wordt met het actieplan ook ingezet op bijvoorbeeld specifieke acties rond bekendmaking en communicatie van het aanbod, oriëntering, inschatting en screening van niet-werkenden.

De huidige groep van de arbeidsreserve heeft vaak een grote afstand tot een job in de zorgsector. Voor deze groep zijnstromers werden formules uitgewerkt rond vertraagde trajecten en extra remediëring. Er is in het actieplan ook bijzondere aandacht voor anderstalige mensen die stappen richting de zorg willen zetten. Zo werd de vooropleiding social profit voor anderstaligen grondig herwerkt.

Tot slot is in het actieplan zorg ook aandacht voor de werkgeversbenadering, bijvoorbeeld rond acties om vacatures in te vullen.

Voor wat betreft de STEM-academies – mevrouw Malfroot heeft die vraag niet gesteld, maar ik ga er wel op in wegens het belang ervan – is het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) bevoegd. Zij zetten in op twee steunoproepen: een voor STEM-academies die STEM-trajecten opzetten en een voor STEM-partnerschappen waarbij STEM-academies gaan samenwerken met lokale overheden, bedrijven, kennisinstellingen en de doelgroep om nieuwe trajecten uit te werken. Het aantal gemeentes dat de STEM-academies bereikt, is in stijgende lijn en ook de diversiteit van groepen jongeren die worden bereikt, wordt steeds groter door de samenwerking met verschillende jongerenorganisaties.

Dan kom ik tot de samenwerking tussen VDAB en het onderwijs en het VDAB-aanbod voor ongekwalificeerde jongeren. Dat komt straks ook nog aan bod bij de vraag over neet-jongeren, maar ik zal er nu ook al op antwoorden.

Ik som de acties nog even kort op.

VDAB ontvangt maandelijks een lijst van alle jongeren van min 25 jaar – waarschijnlijk wordt straks die leeftijd opgetrokken – die in de afgelopen periode hun studies afgebroken hebben of gestopt zijn en het onderwijs ongekwalificeerd hebben verlaten. Deze jongeren worden, na een extra datascreening, door VDAB persoonlijk gecontacteerd en aangespoord om gebruik te maken van de VDAB-dienstverlening.

VDAB-jongerenconsulenten hebben een sterk netwerk opgebouwd met lokale spelers en hebben contacten bij scholen, lokale besturen, instanties voor jongerenwelzijn en

vele andere partners om kwetsbare jongeren goed op te vangen en hun snel dienstverlening te kunnen aanbieden.

Wat het 'drop out, drop in-gesprek' voor scholen betreft: hierbij wordt de jongerenconsulent gevraagd voor een gesprek met een of meerdere jongeren die vroegtijdig dreigen uit te vallen.

De ESF-oproep (Europees Sociaal Fonds) 'Lokale partnerschappen voor jongeren' zet in op het verbeteren van de positie van de jongeren in de samenleving en op de arbeidsmarkt door een partnerschap van lokale organisaties rondom de jongere te creëren.

Er zijn de onderwijskwalificerende opleidingstrajecten met VDAB-opleidingscontract (OKOT's) om ongekwalificeerde jongeren alsnog een kans te bieden om een kwalificatie met focus op de arbeidsmarkt te behalen

Wat specifiek de kortgeschoolde jongeren betreft, zij worden in de VDAB-contactstrategie meteen toegewezen aan een VDAB-bemiddelaar voor een face-to-face dienstverlening.

Collega Ongena, u vraagt welke acties VDAB zal nemen om schoolverlaters nog sneller naar een job toe te leiden. Eerst en vooral wil ik daarbij graag aangeven dat het schoolverlatersrapport aantoont dat jongeren nog nooit zo vlot de weg naar een job vonden. Hoe dan ook, zullen we dus met het nieuwe werkgelegenheidsakkoord, waarover we daarstraks uitvoerig van gedachten hebben gewisseld, de verscherpte contactstrategie van VDAB versnellen, meer aanklappen en dan zullen ook jongeren sneller worden bereikt. Ook de uitbreiding van de leeftijdsgrenzen met het BVR (besluit van de Vlaamse Regering) 'NEET-jongeren' is hierbij een extra hefboom van 25 naar 30 jaar.

Collega Ongena, tot slot zullen de schoolverlater die nog werk zoekt en VDAB samen een traject richting werk uitstippelen. Hierbij wordt ook de behoefte aan competentieversterking in kaart gebracht, waarbij er zowel zal worden gekeken naar technische competenties, als ook sociale competentie of flankerende competenties zoals Nederlands, basisvaardigheden, digitale vaardigheden enzovoort. Ook eerder en elders verworven competenties worden uiteraard meegenomen in deze inschatting.

We moeten er inderdaad ook voor zorgen dat jongeren na het afstuderen zichzelf blijven ontwikkelen. Opleiding en zelfontwikkeling zijn een gedeelde verantwoordelijkheid met onderwijs. VDAB focust vooral op het toeleiden naar een duurzame tewerkstelling en het ondervangen van knelpunten op de arbeidsmarkt. VDAB is er bovendien ook voor alle werkenden met een hulpvraag naar ontwikkeling en heroriëntering op het vlak van hun loopbaan, ze zijn immers loopbaanregisseur.

Zoals voor alle werkzoekenden hanteert elke VDAB-bemiddelaar een gestructureerde methodiek zodat bij elk contact ingeschat wordt bij welke volgende stap de jongere het meest gebaat is in zijn traject naar werk. Dit kan gaan van een opleiding en het behalen van een kwalificatie, over het verbeteren van de soft skills, heroriënteren of werken aan de contextfactoren die tewerkstelling in de weg staan.

Vlaanderen volgt de Europese Jeugdgarantie: alle jongeren tot 30 jaar die niet in opleiding of stage zitten en die niet aan het werk zijn, krijgen een kwaliteitsvol aanbod op maat binnen vier maanden. Vanuit die optiek zet VDAB prioritair in op jongeren in zijn contactstrategie.

Ten slotte, collega Ongena, stelt het mij tevreden dat u ook oog hebt voor de jongeren met een beperking, want in een inclusieve arbeidsmarkt telt élk talent. Ook dat hebben we daarstraks heel nadrukkelijk onderstreept. Per provincie of regio maakt VDAB afspraken met de Gespecialiseerde Teams Bemiddeling (GTB) om te

zorgen voor een warme overdracht voor de jongeren uit deeltijds leren en het BUSO (buitengewoon secundair onderwijs).

Daarnaast zullen jongeren met een beperking, die momenteel in aanmerking komen voor een Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP), uiteraard ook in aanmerking komen voor een individueel maatwerk. Bovendien biedt individueel maatwerk ook kansen voor jongeren om begeleiding te krijgen op een reguliere werkvloer wanneer VDAB inschat dat dit nodig is. Een win-winsituatie voor zowel de jongere als de werkgever.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Eerst en vooral: mea culpa. Ik heb een kleine flater begaan. Ik heb de input van mevrouw Vicky Dekocker die eigenlijk bedoeld was voor mijn vraag over de neetjongeren, hierbij gevoegd. Maar er is wel een logica. *(Gelach)*

De voorzitter: Dat heb ik niet eens kunnen controleren. Ik heb dat toegelaten in het kader van de creativiteit van collega Ronse. Hij had al een moeilijke jeugd en zo ... *(Opmerkingen van minister Jo Brouns. Gelach)*

Axel Ronse (N-VA): Ik dank de voorzitter voor zijn permanente staat van 'coulantheid'. Gelukkig paste het thematisch nog wel, anders zou ik hier een zeer raar figuur hebben geslagen. Ik merk ook op dat niemand onder u het heeft opgemerkt. *(De medewerker van minister Jo Brouns geeft aan dat hij de vergissing wel door had.)*

U wel? Maar u hebt geen spreekrecht.

Alle gekheid op een stokje. Ik zal het straks gewoon herhalen. De minister van Onderwijs zei al dat herhaling werkt.

Het is een zeer goed en uitgebreid antwoord van de minister. Ik ben het er volledig mee eens, over de hele lijn. Er is één iets dat we misschien nog eventjes moeten oprakelen, en dat is het verhaal van de jongeren die in een deeltijds leertraject zitten en risicogedrag vertonen, spijbelen, het een beetje uithangen en de vraag of we ze niet al kunnen vatten bij VDAB. Dat sluit trouwens ook aan bij de vraag die straks komt over de neetjongeren. Ik denk dat dat wel belangrijk is. Het zijn jongeren die, als we ze loslaten op school – en dat gebeurt al te vaak – effectief neetjongeren worden. Ze zijn dan acht, negen jaar inactief, en hoe langer iemand inactief is, hoe moeilijker het wordt om die persoon terug richting arbeidsmarkt te krijgen. Als je ze op een of andere manier in het vizier van VDAB kunt krijgen – ook al zijn ze nog minderjarig – met een aantal goede partners, dan kun je van die jongeren nog wel toppers maken. En dat zijn we aan onszelf verplicht.

Zou u daar nog even kunnen op ingaan, minister? Dat zou bijzonder fijn zijn.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ook op mijn beurt dank, minister, voor uw omstandig antwoord. Ik was vooral getriggerd door wat u zei over de valkuil.

Het is goed dat er heel wat initiatieven worden genomen, we juichen dat toe. Maar de valkuil is inderdaad iets waar we echt oog voor moeten hebben. Veel jongeren maken hun studies niet af omdat ze op de arbeidsmarkt geld willen gaan verdienen. Het is niet altijd negatief. Ze zeggen: 'We willen zelfstandig worden, we willen onze vleugels uitspreiden, en dan hebben we een loon nodig. De arbeidsmarkt geeft me heel veel kansen, ik begin eraan zonder dat ik een diploma heb.'

Laat ons, in alle eerlijkheid, zeggen dat het in veel gevallen ook niet problematisch is. Die mensen vinden hun weg op de arbeidsmarkt en zullen, als dat nodig is, en cours de route nog wel bijscholen. In veel gevallen is dat niet problematisch. Maar

het is natuurlijk wel problematisch als je een jongere bent die geen diploma haalt en ook geen job heeft. Dat is de groep waar we hier moeten op focussen. En dan speelt die valkuil misschien wel. Want dan kan het wel zijn dat VDAB gaat reageren om die zo snel mogelijk naar een vacature te brengen. Dat heeft het risico dat die jongere misschien heel snel weer gaat uitvallen. Het lijkt me logisch dat VDAB vooral nagaat hoe ze ervoor kunnen zorgen dat die jongere een duurzame job heeft, dat hij duurzaam op de arbeidsmarkt blijft. Daarbij mag men ook niet vervallen in een scenario waarbij men een heel lang opleidingstraject gaat voorzien, waarbij we heel lang die mensen van de arbeidsmarkt houden. Dat is een evenwicht dat we moeten bewaken. Ik kijk uit naar het nieuwe werkgelegenheidsakkoord en vooral naar die knelpuntopleiding.

Mijn vraag is: in welke mate gaat VDAB ook effectief voor zo'n jongere in de eerste plaats kijken naar knelpuntopleidingen, waarvan we weten dat ze een lange, duurzame job opleveren? Is er een specifieke focus bij die jongeren naar die knelpuntopleiding?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik zal even aansluiten op het laatste punt. Ik denk inderdaad dat het belangrijk is en op zijn minst een goede suggestie om daarop de focus te leggen. Een cijfer dat niet genoemd wordt en dat ook wel uit het schoolverlatersrapport blijkt, bevestigt dat een diploma nog steeds het allerbelangrijkste is. Bijna een op de vier – het gaat om 23, 24 procent – van diegenen die, ondanks de gigantische krapte, ongekwalficeerd uitstromen, hebben na een jaar nog steeds geen werk. Het is inderdaad ook voor die doelgroep belangrijk om de focus op de knelpunten te leggen.

Collega Ronse, er is inderdaad een belangrijke taak weggelegd voor de jongerenconsulenten en dat in relatie tot die scholen om in een zo vroeg mogelijk stadium met de jongeren die dreigen uit te vallen, aan de slag gaan. Er zijn heel wat voorbeelden van partnerschappen binnen het Europees Sociaal Fonds (ESF) die erop gericht zijn om die jongeren vast te houden en niet voortijdig te laten uitstromen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het voornemen van de Vlaamse Regering om neet-jongeren actiever op te sporen en te begeleiden
– 3555 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het activeren van de neet-jongeren
– 3583 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): In Vlaanderen zijn zeven op de honderd jongeren tussen 15 en 29 jaar zogenaamde neet-jongeren (not in education, employment or training). Dat zijn jongeren die geen opleiding volgen en die ook niet aan het werk zijn. De Vlaamse Regering besliste onlangs om deze neet-jongeren actiever op te sporen en hen nog beter toe te leiden. VDAB zet hiertoe jongerenconsulenten in die dienstverlening op maat van deze doelgroep uitwerken. Neet-jongeren behoren tot een zeer kwetsbare groep en verdienen daarom ook extra aandacht. Tot nu toe was het niet eenvoudig om deze neet-jongeren te vinden vanwege de

strengere regelgeving rond gegevensbescherming. Nu geeft de Vlaamse Regering de toestemming om het juridisch kader hierrond te hertekenen. Tegelijkertijd werd de doelgroep van neet-jongeren uitgebreid. De leeftijdsgrens wordt op 30 jaar gebracht, in plaats van de huidige 25 jaar. Daarmee is de aanpak in Vlaanderen in overeenstemming met de vernieuwde Europese Jeugdgarantie.

In dit kader heb ik volgende vragen voor u.

Hoe zullen de datakoppelingen met OCMW's en Onderwijs, om jongeren zo sneller en beter te detecteren, concreet uitgerold worden? Wanneer wilt u klaar zijn met de juridische aanpassingen?

Welke interne en externe expertise in het werken met deze doelgroep zult u inzetten om deze doelgroep op te sporen en met hen aan te slag te gaan?

Ziet u ook een taak voor de lokale besturen weggelegd vanuit hun rol lokale tewerkstelling en sociale economie? Zo ja, welke?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dit is een zeer belangrijk thema, want het gaat om zeven op de honderd jongeren. Dat is ons wandelende goud, dat is het potentieel van onze arbeidsmarkt, waar we eigenlijk tot op vandaag mee worstelen. Hoe kunnen we die gasten helpen? Ik herinner me, voorzitter, dat er tijdens de vorige legislatuur een heel mooi project was met Social Impact Bonds (SIB) voor neet-jongeren in Antwerpen, waarbij men ze wilde opleiden tot programmeur. Ik weet niet of dat uiteindelijk gelukt is, maar dat waren private investeerders die opleiding gaven om zulke neet-jongeren op te leiden tot programmeur. Ik geloof rotsvast in dat potentieel.

Collega Vandromme heeft het al goed geschetst: daar zit veel potentieel, daar is nog veel mee te doen. Europa heeft ook de leeftijdsgrens opgetrokken in de definitie van neet-jongeren. Maar er is een groot probleem, want ze zijn niet in het vizier van VDAB. Meestal zijn dat mensen die niet uitkeringsgerechtigd zijn en die terecht komen bij OCMW's. Misschien komen ze nadien via artikel 60 in het vizier van VDAB, specifieke hulpcentra – om maar iets te noemen –, en via Onderwijs zijn ze misschien ook nog gekend. Het is, in het kader van de General Data Protection Regulation (GDPR) en privacy, niet altijd evident om ze in het vizier te krijgen. Collega Vandromme heeft die problematiek dus voortreffelijk geschetst.

Ik heb daar nog een aanvulling op te doen. Ik heb een e-mail gekregen van een dame van essenscia, mevrouw Vickie Dekocker, die uitdrukkelijk, vanuit essenscia, ook haar zorg voor die neet-jongeren heeft meegegeven. Zij wil dat expliciet gezegd wordt dat het een prioritaire groep is en ze wees op het feit dat we zeker ook moeten focussen op neet-jongeren uit het hoger onderwijs. Bijvoorbeeld op diegenen die elektromechanica gedaan hebben en dus een STEM-achtergrond (Science, Technology, Engineering and Mathematics) hebben en in hun eerste bachelor of eerste jaar in januari stoppen, want daar zit potentieel in. En ook op die mannen en meisjes die in de klas risicogedrag vertonen en nog geen 18 zijn. We moeten daar snel bij zijn. Ik denk dat dat wel twee goede punten zijn, vandaar dat ik ze hier ook nog eens herhaal ter aanvulling.

Mijn vragen zijn vrij gelijkaardig aan die van mevrouw Vandromme.

Hoe kunnen we heel die privacywetgeving op een elegante manier, ik zou zeggen, niet omzeilen, maar ermee omgaan zodat we die mensen wel sneller in ons vizier kunnen krijgen?

Hoe evalueert u de huidige werking van de cluster Intensieve Dienstverlening met gespecialiseerde partners die zich focust op een preventieve en een outreachende

aanpak? Sorry voor de terminologie. Die vraag is opgesteld door onze geniale fractiemedewerker Tijn Rommelaere, die mooie termen heeft gebruikt.

Sinds mei 2018 gaat ook VDAB aan de slag met innovatieve projecten, zoals de Social Impact Bonds, zoals die voor programmeurs in Antwerpen, waar ik net over gesproken heb. In welke mate kunnen wij die Social Impact Bonds – en dat vind ik een zeer goede invalshoek – nog extra gebruiken om ook die neet-jongeren mee te krijgen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Misschien is het goed om te starten met de drie stappen die VDAB hanteert. Eerste stap is detecteren. Via diverse kanalen zetten we in op het verspreiden van informatie over de dienstverlening van VDAB naar jongeren. Aangezien ongekwalificeerde schoolverlaters meestal ook moeilijker te bereiken zijn, is er sinds de vorige legislatuur een betere data-uitwisseling tussen de databanken van VDAB en Onderwijs.

Tweede stap is contacteren en bereiken. VDAB probeert jongeren zo laagdrempelig mogelijk te bereiken via het lokale netwerk van de jongerenconsulenten en met gerichte communicatieacties. Deze jongerenconsulenten hebben een sterk netwerk van scholen, lokale besturen, instanties voor jongerenwelzijn en vele andere partners om kwetsbare jongeren goed op te vangen en snel dienstverlening te kunnen aanbieden.

Derde stap is begeleiden. Voor het derde en laatste luik zet VDAB sterk in op samenwerkingen met verschillende gespecialiseerde partners. Zo is er een sterke samenwerking in het kader van het ESF 'Lokale partnerschappen voor jongeren' (Europees Sociaal Fonds). Deze focussen op het verbeteren van de positie van de jongeren in de samenleving en op de arbeidsmarkt door een netwerk van lokale organisaties rondom de jongere te creëren.

Om daarnaast ongekwalificeerde jongeren te versterken op de arbeidsmarkt, kunnen ze gebruikmaken van het onderwijskwalificerend opleidingstraject met VDAB-opleidingscontract (OKOT) in samenwerking met de centra voor volwassenenonderwijs (CVO). Voor jongeren die niet meer leerplichtig zijn en niet in een traject duaal leren zijn gestapt, ontwikkelt VDAB momenteel ook een voltijds beroepskwalificerend traject, waarbij de jongeren in een onderneming ervaring kunnen opdoen en waarbij de beroepskwalificatie behaald kan worden via het afleggen van een EVC-assessment (erkennen van verworven competenties).

Dan kom ik tot de datakoppeling – een interessante vraag – tussen VDAB, Onderwijs en OCMW's. Dat is een heel grote uitdaging en daar liggen heel wat kansen voor VDAB.

Hiermee zijn immers nog heel wat efficiëntiewinsten te boeken. Op dit moment is VDAB actief bezig met het uitbreiden van de huidige datakoppeling. Deze koppeling is momenteel gepland in het eerste kwartaal van 2023. Door deze datakoppeling verwacht VDAB een beter zicht te krijgen op de jongeren die niet of nog niet bij VDAB gekend zijn, maar wel bij het OCMW en mogelijk daar al dienstverlening krijgen.

Daarnaast, collega Ronse, wordt ook het regelgevend kader aangepast. Een eerste stap hiervoor is de verdieping van de regisseursrol van VDAB. Om een verdieping van de rol als activeringsregisseur, en bijgevolg ook de dienstverlening ten aanzien van de doelgroep van de neet-jongeren, mogelijk te maken, is een ingreep in de bestaande regelgeving nodig. Enerzijds is dat de invoeging van een nieuwe bepaling in het VDAB-besluit waardoor deze doelgroep expliciet als doelgroep voor de VDAB in de rol als activeringsregisseur wordt benoemd en anderzijds wordt de definiëring van deze doelgroep geactualiseerd. De leeftijdsgrens wordt opgetrokken van 25 naar 30 jaar. Dit proces is lopende. Het voorontwerp van neet-besluit dat als doel de realisatie van de tweede stap heeft – de invoeging van de nieuwe

bepaling –, is op 24 juni 2022 een eerste keer principieel goedgekeurd op de Vlaamse Regering. De adviesrondes zijn momenteel lopende. Met betrekking tot de andere groepen van niet-beroepsactieven werkt VDAB momenteel aan een uniform instroommodel.

Op dit moment zijn er geen bijkomende aanwervingen voorzien specifiek gericht op neet. Wel zullen er enkele interne verschuivingen zijn om deze nieuwe werking op te vangen.

Ondertussen zijn we, naar aanleiding van de aanpassing van het besluit van de Vlaamse Regering, samen met VDAB aan het onderzoeken welke opportuniteiten er voor de toekomst zijn. Binnen het ESF-project 'Capacity Building' wordt alvast het komende anderhalf jaar onderzocht hoe en op welke manier toekomstige samenwerkingen moeten worden opgezet met lokale partners in functie van het bereiken van kwetsbare werkzoekenden en niet-beroepsactieven. Het budget zal afhankelijk zijn van deze verdere keuzes.

Collega Vandromme, VDAB neemt hier een regietaak in op en werkt samen met heel wat gespecialiseerde jongerenorganisaties. Zo hebben we, zoals aangegeven, vandaag het ESF 'Lokale partnerschappen voor jongeren'. Er zijn momenteel een vijftigtal lokale partnerschappen voor jongeren, telkens met een eigen werkingsgebied en naam. Ze bereiken meer dan 2700 jongeren. Hierbij zitten ook een aantal pilootregio's waarbij deze partnerschappen worden gestimuleerd om ontbrekende expertise aan te trekken en intern nieuwe partnerschappen aan te gaan.

In sommige van die lokale partnerschappen voor jongeren zijn de regisseurs sociale economie en werk betrokken tijdens overlegmomenten. Dat is zeer waardevol, aangezien hun inbedding sterk lokaal verankerd is en ze door hun nabijheid een goed zicht hebben op het ecosysteem van organisaties die jongeren kunnen ondersteunen in het traject naar werk. Zoals u weet, ben ik ook een groot voorstander van nauwe samenwerking met lokale besturen omdat zij er een beter zicht op hebben en de jongere sneller op de radar hebben en ermee aan de slag kunnen gaan. Er is ook een grote rol weggelegd voor de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) of OCMW's om hun expertise en kennis mee in te zetten.

De regisseurs sociale economie en werk zijn daarom onder meer aanspreekpunt voor VDAB-netwerkmanagers lokale besturen voor de opmaak van samenwerkingsovereenkomsten. Ook de projecten voor jongeren zijn gevat binnen die samenwerkingsovereenkomsten en worden in de opvolging van de actieplannen systematisch meegenomen. Dat is een belangrijk aandachtspunt in de overeenkomst met de lokale besturen.

Tot slot zetten ook de partners binnen de huidige ESF-oproep 'Outreach & Activering', die loopt tot en met eind 2023, sterk in op het bereiken van jongeren die de weg tot ons aanbod maar moeilijk vinden. De promotoren richten zich voornamelijk op mensen die niet gekend zijn bij VDAB als werkzoekende, onder wie ook jongeren. Het doel van deze werking is om inactieve, potentiële werkzoekende jongeren in contact te brengen met de dienstverlening van VDAB en zijn partners door middel van een inschrijving en een warme overdracht na een traject bij de promotor. Er zijn momenteel zo'n negentigtal projecten lopende.

In totaal zijn er 61 jongerenconsulenten in Vlaanderen actief: 23 in Antwerpen, 11 in Limburg, 12 in Oost-Vlaanderen, 10 in West-Vlaanderen en 5 in Vlaams-Brabant.

De jongerenconsulenten van VDAB hebben specifieke interne expertise in het bemiddelen met kwetsbare jongeren. Zij werken volgens de methodieken van de 'Missing Link'. Het principe hierbij is dat de jongere aan het stuur zit van zijn of haar traject met ondersteuning van VDAB via een integrale begeleiding en met een gecoördineerde lokale aanpak. Daarnaast nemen de jongerenconsulenten ook deel

aan overlegfora van de 'Lokale partnerschappen voor jongeren' in functie van een kwaliteitsvolle begeleiding. VDAB vertrouwt op haar externe partners aangezien zij de expertise hebben met betrekking tot het outreachend benaderen en werken met jongeren om ze zo dichterbij de dienstverlening van VDAB te brengen.

Collega Ronse, u stelde nog een specifieke vraag met betrekking tot de dienst Intensieve dienstverlening, waar de jongerenconsulenten allemaal deel van uitmaken. Ik evalueer deze dienstverlening als zeer positief aangezien ze aan de bemiddelaars de mogelijkheid biedt om kennis en expertise op te bouwen rond werkzoekenden met een kwetsbare positie ten aanzien van onze arbeidsmarkt en niet-beroepsactieven. Dat zijn bijvoorbeeld de jongerenconsulenten van de Intensieve dienstverlening. Door deze werking biedt VDAB maatwerk aan de meest kwetsbare werkzoekenden met een adequate aangepaste dienstverlening. Zij die extra ondersteuning nodig hebben, krijgen die. Vanuit deze expertise kunnen de jongerenconsulenten sterke partnerschappen opbouwen met de gespecialiseerde partners en andere stakeholders.

Collega Ronse, tot slot nog een antwoord op uw vraag rond de Vlaamse SIB's. VDAB experimenteerde met zo'n model in de provincie Antwerpen om neet-jongeren aan het werk te krijgen door hun laagdrempelige opleidingen in digitale technologieën aan te bieden. De persoonlijke resultaten voor de bereikte jongeren zijn positief, maar het vinden en binden van de beoogde doelgroep blijkt echter, ook voor partnerorganisaties, een bijzonder moeilijke opdracht. Voor details over de resultaten is het wachten op de eindevaluatie. Maar ik kan u nu al meegeven dat er uiteindelijk 34 jongeren startten, waarvan er 26 de volledige opleiding voltooiden. Dat is natuurlijk een zeer laag aantal. Deze lage aantallen wogen niet langer op tegen de kosten van de bovenbouw voor dit experiment. Het experiment werd daarom in consensus met alle betrokken partijen stopgezet. De overeenkomst voorzag die mogelijkheid. De opleiding blijft wel erkend als VDAB-opleiding voor werkzoekenden.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Er werd ook een vraag voorbereid om in de commissie Onderwijs te stellen maar die werd geweigerd. We dienen die in als schriftelijke vraag.

De voorzitter: Zo kan dat ook.

Loes Vandromme (cd&v): Dat neet-jongeren een prioritaire doelgroep zijn, is ondertussen duidelijk.

Minister, u weet dat ik al langer bezorgd ben over het leerrecht van alle jongeren. Ik heb ooit de vraag gesteld om in kaart te brengen hoeveel leerlingen er schoolloos zijn. We weten dat dus niet. We kunnen dat niet in kaart brengen. Daar zijn geen data over. Dan kan men zich afvragen hoe men het beleid daarop kan afstemmen. Wat u hier aangeeft, is zeer belangrijk.

Er is een actieplan 'Samen tegen schooluitval'. Ik weet niet of u er daarnet naar hebt verwezen, maar ik denk dat die 'samen' zeer belangrijk is. Als we vandaag een pleidooi houden voor de meest kwetsbare leerlingen, dan moeten we dat samen doen. Ik denk dat ik nu wel wat zicht heb op wat er allemaal bestaat in onderwijs. Als schepen merk ik dat het niet evident is om door de bomen het bos te zien. Net dat is een valkuil, namelijk dat de expertise zeer verkokerd zit. Ik volg uw pleidooi om bruggen te bouwen over alle beleidsdomeinen heen, en zeker met het lokale niveau.

Wij hebben net een OverKophuis opgestart. Het is ongelooflijk jammer om het te zeggen maar het is een groot succes. We bereikten in een zeer korte tijd meer dan honderd jongeren die niet gekend zijn als jongeren die problemen hebben maar waar we wel van voelen dat het zeer preventief werkt en dat het ook de jongeren zijn die later mogelijk, jammer genoeg, ook neet-jongeren zouden kunnen worden.

Het is heel moeilijk om een zicht te krijgen op wat er allemaal bestaat van mogelijke initiatieven. Wat we moeten proberen te doen, is de coördinatie, de afstemming, dat platform waar je als sociaal werker, als hulpverlener, als leerkracht, als directeur kunt aankloppen, te bundelen. Er wordt hier veel gedaan maar misschien te veel versnipperd.

Ik kom tot de evaluatie van de ESF-projecten. Ik dacht dat er onlangs op 30 juni een aantal afliepen. Wat mij vooral zorgen baart, is dat we leren uit die projecten maar ook zorgen voor verduurzaming. Soms zijn er mooie trajecten opgezet, maar als de subsidies worden stopgezet, dan is het jammer dat men het mooie project niet kan verderzetten.

Dus ik doe twee oproepen: goede projecten verduurzamen en proberen om nabij te zijn, ze lokaal verankeren en daar de coördinatie en afstemming rond doen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dank u wel, minister. Ik heb twee dingen onthouden uit uw zeer voortreffelijke antwoord. Ten eerste: vanaf het eerste kwartaal 2023 zal alle datamiserie opgelost zijn. Dan gaan we die echt in het vizier hebben. Ik vind dat belangrijk. Ik vind dat een zeer belangrijk signaal. Dat is echt een mijlpaal die deze Vlaamse Regering zal zetten. Dit zal ervoor zorgen dat jongeren die geen diploma hebben, geen werkgeschiedenis en noem maar op, voortaan in het vizier komen van VDAB. Ik hoop dat we daar echt zinvolle zaken mee gaan doen.

Ten tweede: het project SIB in Antwerpen, waar ik echt heel veel hoop in had gesteld, is mislukt. Op zich hoeft dat geen ramp te zijn want ik vind het belangrijk dat we het geprobeerd hebben en dat er een echte poging is geweest. Ik denk dat we echt moeten leren uit die lessen want ik zou het kind niet met het badwater willen weggoaien. Ik vind het een fantastisch idee dat een private investeerder aan honderd neet-jongeren wil zeggen: 'Wij geloven in u, wij gaan in u investeren, wij gaan risico nemen, en als het ons lukt, gaan we rendement krijgen van de overheid'. Dat is een idee dat we moeten koesteren en omarmen. Ik denk dat het nuttig zou kunnen zijn om misschien een keer met de commissie, los van de zittingen, eens bij die mensen die dat nauw hebben nagetrokken, een werkbezoek te doen, mij gelijk. We kunnen minstens eens leren wat ons kan helpen om dat type projecten in de toekomst wel succesvol te doen. Want dat is echt 'the way to go'.

Minister, ik zie in u een echt pragmaticus. Ik denk dat dat iets is wat u boeit. Ik zag een sprankel in uw ogen als ik sprak over de SIB's. Ik hoop dat we dat samen kunnen doen en dat we op die manier heel veel neet-jongeren een fantastische, duurzame en mooie toekomst kunnen geven. Om in de sector van essenscia te blijven: ik kan me inbeelden dat chemiebedrijven zeggen dat ze 100 neet-jongeren de kans geven om bij hen een operatoropleiding te volgen. Noem maar op. Daar zit potentieel in. Laat ons dat potentieel zeker benutten.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel voor de bijkomende vragen. Ik deel inderdaad de mening dat we dat grondig moeten durven te bekijken omdat de individuele resultaten wel positief waren. De evaluatie gaan we zeer snel opvolgen en grondig bekijken. Het aanbod om daar eens mee in overleg te gaan, willen we zeker in overweging nemen, wat mij betreft, voorzitter.

Als je de datakoppeling Vlaams, breed over alle bevoegdheden heen bekijkt, van sociale inspectie tot dit, zijn er gigantisch veel data aanwezig in publieke databanken. Het slim koppelen daarvan leidt tot enorm veel efficiëntiewinsten. Dat zal hier niet anders zijn. Ik denk dat databeheer een algemene uitdaging is voor VDAB. Een eerste maal zullen we daar ook wel de nodige voordelen van kunnen zien.

Collega Vandromme, dat er vandaag een te grote versnippering is, kunnen we inderdaad samen vaststellen. Maar ook daar geloof ik er heel sterk in dat de schoollozen beter op de radar te krijgen, hiermee ook moeten kunnen worden verholpen.

Wat de verduurzaming van heel wat projecten betreft: ESF is een projectmatig programma maar de continuïteit in die programma's is er ook wel. In het nieuwe programma zal daar opnieuw de nodige aandacht naartoe gaan.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): De aandacht die vandaag gaat naar de zeer kwetsbare jongeren, hier in de commissie maar ook daarbuiten, verdient echt wel al onze tijd. Als daar ook initiatieven nodig zijn over onderwijs en werk heen, dan ben ik daar graag partner in.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik heb geen slotbedenking, maar een slotvraagje, als het mij gepermitteerd is. Dan geef ik gerust mijn spreektijd aan de minister om er nog op te antwoorden.

De voorzitter: Zo gaat dat niet.

Axel Ronse (N-VA): Om met een heel positieve noot te eindigen: minister, u zei dat er 26 van die neet-jongeren in dat SIB-project toch zijn afgestudeerd. Dat zijn wel 26 gasten die aan de slag kunnen als programmeur in de IT-sector. Minister, ik kan me inbeelden dat u dat niet uit het hoofd weet, maar hebben die gasten op dit moment werk? Zijn die actief? Als dat zo is, is dat wel een heel mooie noot om mee af te sluiten.

Minister Jo Brouns: Dat staat in het antwoord op de schriftelijke vraag van mevrouw De Vreese. Mevrouw De Vreese, ik ga ervan uit dat die info kan worden gedeeld. *(Opmerkingen van Maaïke De Vreese)*

De voorzitter: Als collega De Vreese daarmee akkoord is, dan kunnen we inderdaad de informatie aan alle leden van de commissie laten bezorgen. *(Opmerkingen van Maaïke De Vreese)*

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de digitalisering van en het versnellingsprogramma voor de Vlaamse maakindustrie

– 3519 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Flanders Make heeft een versnellingsprogramma voor end-to-enddigitalisering gelanceerd. De Vlaamse Regering maakt hiervoor 11 miljoen euro vrij uit de Vlaamse Veerkracht-middelen. Het programma ondersteunt zes Vlaamse bedrijven, namelijk Vandewiele, Picanol, Atlas Copco, CNH, Crops en Sabca, in de digitalisering van hun bedrijf in vijf jaar tijd.

De doelstelling van de end-to-enddigitalisering is om alle processen op elkaar af te stemmen, gaande van productontwerp tot productiecontrole en -sturing. Het gaat dus niet om een loutere automatisering met één aspect binnen de productieketen.

Het programma moet van hen voorbeeldbedrijven maken voor de hele sector van de maakindustrie. Andere productiebedrijven krijgen de kans om te leren uit het project. Hun toekomst zal immers competitiever en digitaal zijn en moet verder verduurzamen.

Minister, ik heb daar nog een paar vragen bij.

Wanneer is voor u het versnellingsprogramma voor de digitalisering van de Vlaamse bedrijven geslaagd?

Op welke manier kwam de keuze voor de zes bedrijven tot stand?

Hoe zult u ervoor zorgen dat de bedrijven gebruik maken van technologie die in Vlaanderen of in Europa wordt ontwikkeld?

Tot slot, krijgen andere productiebedrijven de kans om tijdens het programma kennis te nemen van de tussentijdse resultaten? Zo ja, op welke manier wilt u die andere bedrijven hiertoe motiveren of stimuleren?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Voor mij is het acceleratorprogramma van Flanders Make geslaagd als de doelstellingen die Flanders Make vooropstelt, ook effectief gerealiseerd worden. Het gaat om de volgende doelstellingen:

Als de key performance indicators (KPI's) gedefinieerd door de pilootbedrijven worden behaald op het einde van het project. Dat is februari 2026. De KPI's gaan over duurzaamheid, veerkracht en competitiviteit, en werkbaar werk, en dit alles conform de globale doelstellingen van het relanceplan Vlaamse Veerkracht.

Als de deelnemende pilootbedrijven met de hulp van toekomstgerichte investeringen in digitale productiepijlpilootlijnen meerwaarde creëren voor een duurzame economie.

Als de deelnemende pilootbedrijven effectieve O&O-samenwerkingen (onderzoek en ontwikkeling) met leveranciers kunnen realiseren waarbij ze samen digitale bouwblokken ontwikkelen binnen een ecosysteem met in belangrijke mate kmo's, en dat op basis van gelijklopende behoeften van de pilootbedrijven.

Als bestaand onderzoek van Flanders Make effectief aangewend wordt en de onderzoeksinfrastructuur van Flanders Make aangepast wordt naar de laatste stand van de techniek op basis van de noden van de deelnemende pilootbedrijven en de Vlaamse maakindustrie. Tot daar de doelstellingen.

Op welke manier kwam de keuze tot stand voor de zes bedrijven? Het betreft een projectvoorstel met een coördinerende rol voor Flanders Make met zes pilootbedrijven en hun leveranciers. De selectie wordt door Flanders Make als volgt onderbouwd: de beleidsfocus ligt op HMLV-bedrijven (high-mix, low-volume) uit de maakindustrie met opportuniteiten op het vlak van end-to-end digitalisering om concurrentieel te blijven.

Er werd gezocht naar een goede spreiding over verschillende sectoren: vier klassieke toonaangevende maakbedrijven – Picanol Group, Vandewiele, Atlas Copco en CNH Industrial – werden aangevuld met twee bedrijven – Sabca en Crops – uit andere sectoren waar de meeste uitwisseling en synergieën te verwachten vallen. Die beide bedrijven produceren in batches, waarbij traceerbaarheid dus cruciaal is. Traceerbaarheid wordt steeds belangrijker voor de meeste maakbedrijven in Vlaanderen.

Om synergieën te realiseren zijn gelijkenissen qua noden en digitaliseringsplannen van de deelnemende bedrijven van belang. Tussen de meeste van de deelnemende bedrijven waren er reeds gekende samenwerkingsvormen. De manier van aanpak

laat dankzij de rol van toeleveranciers een spreiding van de ontwikkelactiviteiten toe over heel Vlaanderen en Europa.

De accelerator, en ook de daarmee gepaard gaande overheidssteun, is specifiek en alleen gericht op pilootbedrijven en technologieleveranciers die respectievelijk werkzaam zijn in Vlaanderen en Europa. Injectie van bestaande kennis en onderzoeksresultaten van Flanders Make maakt deel uit van het project. Vlaamse en Europese leveranciers gaan mede op basis van deze injectie de nodige digitale bouwblokken ontwikkelen voor de toepassing in de verschillende pilootlijnen.

Andere productiebedrijven zullen de kans hebben om kennis te nemen van tussentijdse resultaten via marktwerking en valorisatie en disseminatie.

Ten eerste zullen de leveranciers zo snel mogelijk succesvolle resultaten verder willen verkopen aan derden en zullen dan ook vooral die bouwblokken ontwikkelen die zinvol zijn voor andere bedrijven. Ze moeten immers voorfinancieren en een deel van de ontwikkeling, dat is 40 procent of meer, zelf bekostigen. Deze marktwerking is dan ook een belangrijke katalysator om de digitalisering in Vlaanderen te kunnen versnellen.

Ten tweede is het delen van de resultaten expliciet voorzien als een apart werkpakket in het project. Binnen dat werkpakket zullen Flanders Make en potentiële partners de gerealiseerde innovaties op de verschillende pilootlijnen en de generieke leeraspecten naar de bredere industrie valoriseren en dissemineren. De valorisatie en disseminatie zullen plaatsvinden zodra het project de geplande functionaliteiten effectief kan aantonen. Disseminatie zal dan ook vooral gebeuren in het laatste werkjaar van het acceleratorproject. Deze geplande disseminatie omvat de organisatie van workshops, bezoeken aan de pilootlijnen, het schrijven van artikels in tijdschriften en het verspreiden van een film over de projectresultaten met getuigenissen uit de industrie.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Dank u, minister-president, voor uw antwoord. Ik denk dat het een zeer zinvol versnellingsprogramma is, vooral vanwege het feit dat het de hele breedte van de digitalisering gaat bekijken en dat het niet enkel focust op louter één aspect, wat je toch nog vaak ziet bij heel wat bedrijven in onze regio. Het is dan ook een zeer goede zaak dat die grondige versnelling er komt. Ik denk dat het bedrijven uit de maakindustrie zal toelaten om eigenlijk nog meer op maat van de klant te gaan werken, nog meer in de lage volumes, en om de producten te gaan produceren die klanten echt nodig hebben.

We hebben, ondertussen een jaar geleden, ook een aantal hoorzittingen gehad over wat digitalisering ook doet richting tewerkstelling. Ik denk dat er ook heel wat kansen zaten in het feit dat je echt kunt focussen op dat maatwerk voor een aantal bedrijven via onze maakwerkbedrijven. De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) heeft dat ook aangegeven. Het lijkt me zeer nuttig dat daar een goede versnelling in komt.

Ik zit zelf nog met twee vragen daarbij. Ten eerste is het natuurlijk belangrijk dat we veel bedrijven daarin mee krijgen, dat die zes pilootbedrijven effectief piloten kunnen zijn om andere bedrijven ook mee te nemen. Ik hoor vooral dat u antwoordt dat de kennisdeling in het laatste jaar is voorzien. Dan ga ik ervan uit dat dat 2025 is. Vandaar mijn vraag: ik denk dat het zeer belangrijk is dat die bedrijven vroeg genoeg kennis kunnen nemen van waar andere bedrijven ook mee bezig zijn. Het is meestappen in dat denkproces dat vaak van groot belang is om die digitalisering tot een succes te maken.

Ten tweede, er zijn nog een aantal andere bedrijven die de noodzaak wel inzien van digitalisering maar die eigenlijk voorop op een aantal delen van processen

gaan focussen in plaats van een globaal digitaal plan te maken. Mijn vraag is de volgende, minister: hoe wilt u ervoor zorgen dat nog meer bedrijven een globaal digitaal plan voor hun bedrijf maken?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik denk inderdaad dat het tijdstip waarop inderdaad de kennis gedeeld wordt, het liefst zo vroeg mogelijk komt. Maar dat is natuurlijk een beetje een inschatting van het ogenblik waarop het kan. Maar dat is, wat mij betreft, zo vroeg mogelijk. Bedrijven moeten natuurlijk voldoende kennis opgebouwd hebben om te kunnen delen. Die digitalisering en dat maatwerk ondersteunen is effectief belangrijk voor de competitiviteit. Flanders Make heeft sowieso een heel brede valorisatiestrategie dus we hebben daarvoor zeker ook de kmo-aangroei-subsidie voorzien om inderdaad daar meer aandacht aan te schenken dan vandaag het geval is.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Dat volstaat.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de nieuwe amai!-oproep voor subsidieaanvragen in het kader van artificiële intelligentie
– 3550 (2021-2022)**

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Het project 'amai!' wil Vlamingen informeren over artificiële intelligentie (AI) en hen betrekken bij de concrete toepassingen van de technologie. Het project liep de eerste keer in 2021. De Vlaamse Regering besliste eind van dat jaar om amai! te verlengen. Er werd een nieuwe ronde opgestart met een budget van net geen 500.000 euro, gefinancierd door het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI). Het geheel kadert binnen het Beleidsplan Artificiële Intelligentie dat de Vlaamse Regering goedkeurde op 22 maart 2019.

Tussen maart en juni 2022 kon iedereen ideeën voor een maatschappelijke toepassing met AI indienen op het amai!-platform. Er werden ook vragen verzameld op allerhande beurzen en events tijdens deze periode. In totaal werden er 569 ideeën ingediend op het platform. Het programma wint daarmee duidelijk aan populariteit en bekendheid, aangezien er vorig jaar 362 vragen werden geüpload.

De volgende fase is de open call voor subsidieaanvragen, die werd gelanceerd door het Kenniscentrum Data & Maatschappij en het Vlaams kenniscentrum Citizen Science of Scivil. Consortia kunnen nu een projectvoorstel voor maximaal 75.000 euro indienen om een idee uit een van de clusters uit te werken. Minister, ik had van u graag een antwoord gekregen op volgende vragen.

Wat zijn de gunningscriteria voor de projecten?

Welke thema's staan bij deze projectoproep centraal? Verschillen die van de vorige projectoproep? Zo ja, waarom?

Welke doelstellingen wilt u bereiken met deze amai!-projecten?

Op welke manier wilt u het bereik van dit project, en van artificiële intelligentie in het algemeen, verder verhogen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u, collega De Roo, voor de belangrijke vragen omtrent artificiële intelligentie.

Projecten kunnen ingediend worden binnen vier thema's: gezondheid, klimaat en milieu, mobiliteit en digitalisering op het werk. Daarnaast wordt er ook een transversaal thema 'Iedereen mee' voorzien, dat focust op digitale inclusie. Dit transversale thema is nieuw ten opzichte van de vorige oproep en heeft als doelstelling iedereen mee te krijgen in de technologische vooruitgang en artificiële intelligentie in het bijzonder.

De gunningscriteria zijn de volgende. Eerst worden projectvoorstellen ontvankelijk verklaard aan de hand van enkele gunningscriteria. Zo moeten voorgestelde projecten beantwoorden aan ideeën of ideeënclusters die zijn geformuleerd door burgers. Daarnaast moeten kandidaat-consortia minstens twee vooraf bepaalde soorten organisaties omvatten, namelijk Vlaamse bedrijven met expertise in AI, universiteiten, hogescholen of onderzoeksinstituten, vzw's, burgerverenigingen en lokale overheden.

Daarna worden de projectvoorstellen voorgelegd aan een jury. Het juryproces verloopt vervolgens in twee stappen: een beoordeling door een expertenjury en een publieksstemming. De expertenjury beoordeelt projecten aan de hand van de doelstellingen van het project, het projectopzet, de citizenscience-aanpak, het dataplan, de projectbegroting en de ethische en privacy-aspecten. Voor de projecten in de categorie 'Iedereen mee' komt daarbij ook de verplichting om een doelgroepenplan op te maken.

In elke categorie worden de drie beste projecten die aan een minimum kwaliteitsvereiste voldoen en een score van 60 procent hebben behaald, voorgelegd aan een publieksstemming. Het brede publiek kan van 15 tot en met 30 oktober 2022 stemmen op zijn favoriete project per thema.

Amai! wil op een laagdrempelige manier het maatschappelijke draagvlak voor artificiële intelligentie in Vlaanderen verhogen. Ik wil dit doen door aan te tonen hoe AI kan bijdragen aan een oplossing voor maatschappelijke problemen. Artificiële intelligentie is een belangrijk en actueel thema en een technologie die in ieders leven een rol speelt. Amai! kiest consequent en bewust voor een laagdrempelige aanpak.

In de loop van 2022 en 2023 zullen ook de toepassingen vorm krijgen die ontwikkeld werden na de eerste amai!. Het gaat over de bomenkaart waarbij de bomen in de stad in kaart gebracht worden om hitte-eilanden tegen te gaan, om BAIcycle, dat de staat van fietspaden in kaart brengt, om de slimme diabetesassistent die diabetici ondersteunt bij hun medicatie, en om de live ondertiteling tijdens de les voor anderstaligen. Er zijn tal van voorbeelden vandaag de dag die het leven kunnen vergemakkelijken, efficiënter kunnen maken en die antwoorden kunnen bieden op uitdagingen van morgen.

U kunt de verschillende projecten monitoren op de website amai.vlaanderen, maar dat hebt u ongetwijfeld al gedaan.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Het is een bijzonder interessante website, minister. Je kunt daar een kaartspel bestellen dat is ontwikkeld om met jongeren een spelsysteem uit te denken om slimme oplossingen te bedenken. Je kunt daar een aantal technieken voor inzetten. Het zit eigenlijk wel goed in elkaar. Mijn gasten waren nog iets te jong voor het kaartspel, maar als ik dat een paar jaar laat liggen, of met anderen speel, dan komt het zeker goed.

Minister, u was zeer duidelijk in uw antwoord. De projecten die in de vorige ronde zijn goedgekeurd bieden heel wat inspiratie. Ik hoop dat ze er ook toe kunnen aanzetten dat u een nog grotere groep kunt bereiken met het hele waardevolle project van amai!. Het is zeer toegankelijk. Het gaat over een zeer relevant thema. Het kan ook jongeren aansporen om in technische opleidingen te stappen en om op zoek te gaan naar de meerwaarde die dat voor hen kan bieden. Het valt ook op dat alles steeds start met een zeer eenvoudige vraag, zoals 'waar zijn de hitte-eilanden' en 'waar zijn de fietspaden in slechte staat'. Dat zijn zeer eenvoudige vragen waar dan vaak een iets moeilijker oplossing rond wordt uitgewerkt, maar het start bij die eenvoudige vraag en het bieden van heel eenvoudige antwoorden daarop.

Ik hoop dat u de doelgroep die we bereiken nog verder kunt vergroten, onder andere via de eerste goedgekeurde oproep en de concrete projecten die erop volgen. Ik wilde u ook nog meegeven dat het feit dat er nu een transversaal thema rond digitale inclusie is toegevoegd, een zeer goede zaak is. Meer en meer mensen geraken mee met de digitalisering van de maatschappij, maar de kloof met diegenen die niet mee zijn wordt alleen maar groter. Dit soort projecten en het feit dat daar een transversaal thema van wordt gemaakt, leidt ertoe dat we nog meer mensen bij de digitalisering kunnen betrekken.

Ik heb geen bijkomende vragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de doeltreffendheid van het investeringsfonds voor handelskernversterking – 3584 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyn

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister, onlangs stelde ik u ook nog een schriftelijke vraag over de stand van zaken omtrent het investeringsfonds voor handelskernversterking. In het kader van het plan van aanpak 'Bedrijvige Kern - Werk aan de Winkel' heeft de Vlaamse Regering een investeringsfonds van 10 miljoen euro gecreëerd. Hiermee kunnen gemeenten via een projectoproep subsidies ontvangen om leegstaande handelspanden en bedrijfsruimten aan te kopen en/of te transformeren. De bedoeling van het fonds is om projecten te realiseren die ondersteunend of faciliterend zijn voor het lokaal ondernemerschap in de kern.

De oproep is actief sinds 1 april 2021 en loopt nog tot 1 december 2022. Uit het antwoord bleek dat er nog geen derde van het fonds werd benut, dus 2,84 miljoen euro. In 2021 werden er tien dossiers goedgekeurd en in 2022 waren er drie dossiers ingediend. Uit de cijfers blijkt dat weinig gemeentebesturen de weg hebben gevonden naar het fonds. Daarom is het belangrijk dat we het fonds tussentijds eens onder de loep nemen en bekijken hoe we het beter onder de aandacht kunnen brengen.

Minister, hebt u het investeringsfonds al geëvalueerd? Hoe evalueert u dat investeringsfonds?

Wat is uw standpunt omtrent de effectiviteit van het fonds?

Is het fonds volgens u bekend genoeg? Welke stappen hebt u reeds genomen om de gemeenten te sensibiliseren?

Wat gebeurt er met het eventueel resterend budget van het fonds na december 2022? Zult u dan nieuwe oproepen lanceren? In welke mate moet er volgens u eventueel worden gesleuteld aan de voorwaarden?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: In 2021 waren er tien ontvankelijke aanvragen. In 2022 zijn er inmiddels zes dossiers ingediend waarvan al drie goedgekeurd. Het agentschap heeft er weet van dat er nog dossiers in voorbereiding zijn. Er mag ook op gewezen worden dat er ook dossiers die voor subsidie in aanmerking gekomen zouden zijn, ingediend zijn in andere projectoproepen. In vergelijking met het programma 'handelskernversterking' van 2013, waarin ook gelijkaardige maatregelen waren voorzien en waarbij de middelen – minder dan 5 miljoen euro – pas in 2019 volledig werden benut, kunnen we nu duidelijk wel spreken van een versnelling.

Het is belangrijk aan te stippen dat er voor een gemeente een specifieke reden moet zijn om zelf een handelspand of bedrijfsruimte aan te kopen. Zo'n aankoop moet passen binnen een beleid waarbij de gemeente een eigen pand als hefboom wil gebruiken met het oog op het faciliteren van het lokaal ondernemerschap. Het leegstaand pand moet dan ook geschikt zijn, bijvoorbeeld op de juiste locatie liggen, om als dergelijke hefboom te kunnen fungeren. Die opportuniteit is er niet permanent.

Ik kom tot het standpunt rond de effectiviteit van het fonds. Een echte impactmeting heeft op dit moment nog niet meteen zin omdat de projecten nog volop in uitvoering zijn. De aanvragen worden wel geëvalueerd op hun bijdrage aan het lokaal ondernemerschap, dat spreekt voor zich. De projecten hebben zowel handel, horeca als meer ambachtelijke activiteiten voor ogen. Sommige projecten richten zich op de eigen inwoners, andere projecten proberen het toeristisch potentieel aan te boren. De directe impact van deze projecten zal overwegend op lokaal vlak spelen, maar als gemeenten door dit soort projecten een meer actieve rol beginnen te spelen om lokaal ondernemerschap te bevorderen, kan het indirecte langetermijneffect deze aankopen en transformaties van handelspanden overstijgen, net zoals de aandacht voor stadsvernieuwing ook individuele projecten kan overstijgen.

Op het vlak van doelmatigheid moet worden benadrukt dat het subsidiepercentage maar 30 procent bedraagt. Gemeenten moeten dus 70 procent zelf financieren en zullen daarom ook tweemaal nadenken vooraleer een projectvoorstel in te dienen.

Naar aanleiding van de lancering van de andere oproepen, zoals over de duurzame bereikbaarheid van de kern, is op twee verschillende webinars ook deze subsidie-maatregel nog in de verf gezet. De webinars werden alleszins ruim bijgewoond. Intussen is ook de profploeg van start gegaan. De profploeg wijst de gemeenten ook op verschillende subsidiemogelijkheden.

Tot slot, bij de goedkeuring door de Vlaamse Regering van de bijkomende relancemaatregelen rond handelskernversterking is ook voorzien dat er tussen de maatregelen met budget geschoven kan worden. In de tweede helft van september zal duidelijk zijn of dit ook opportuun is.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Eigenlijk wordt er dus bitter weinig gebruikgemaakt van de subsidie, als u zegt dat er nu zes dossiers zijn ingediend – we zitten ondertussen toch in de helft van het jaar – en drie zijn toegekend. Dat is niet veel.

Ik denk dat we er ook heel goed over moeten waken dat de fondsen ook wel degelijk de doelstelling bereiken, en dat er ook een evaluatie is: we hebben die subsidies dan toegekend, maar heeft dat ervoor gezorgd dat de panden die op die manier getransformeerd of gerenoveerd zijn, wel degelijk niet meer leegstaan? Ik

hoor van bepaalde steden en gemeenten dat daar soms twijfel over is, voornamelijk vanuit de oppositie natuurlijk: die subsidie wordt dan toegekend, maar heeft dat wel nut of zullen die panden niet gewoon blijven leegstaan? Het zou natuurlijk interessant zijn om daar een zicht op te hebben, wat er in de gemeenten en steden waar we subsidies aan gegeven hebben, precies met die panden gebeurd is na verloop van tijd.

Ik denk dat het goed is dat we die profploegen daar ook mee aan de slag laten gaan en dat we nadien, als we de profploegen zelf evalueren, ook aan hen eens vragen wat zij denken over dat investeringsfonds en of zij dat vaak aangeraden hebben bij de steden en gemeenten die zij ondersteund hebben om de leegstand tegen te gaan. Dat zijn nog een aantal bijkomende vragen.

Ik vraag me af, minister, in hoeverre het opportuun is om een eventuele conditionaliteitsclausule in te voeren in bijvoorbeeld een toekomstig investeringsfonds met bepaalde key performance indicators (KPI's) zodat we wel degelijk de effectieve invulling van bepaalde panden krijgen binnen een afgesproken tijdspanne. Wordt daarover nagedacht?

De voorzitter: Dank u wel, u hebt zonet uw eigen schriftelijke vragen aangekondigd. We kijken er alvast naar uit.

De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (cd&v): Ik volg collega De Vreese dat het bijzonder jammer is dat slechts een derde van het budget reeds benut is. Misschien moeten we ons de vraag eens stellen in de evaluatie of de criteria te streng zijn. Of moet er misschien een nieuwe bekendmakingsronde komen bij de lokale besturen? Of, als de budgetten niet opgeraken, kunnen we die budgetten misschien verschuiven naar andere aspecten binnen het handelskernversterkend beleid?

Dan had ik nog een vraag, minister. Is de profploeg een succes en hoeveel gemeenten nemen daar nu reeds aan deel?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik denk dat het altijd belangrijk is om de effectiviteit van maatregelen goed op te volgen, te monitoren en te evalueren en bij te sturen indien dat nodig is.

Het is ook belangrijk om te onderstrepen dat het niet enkel gaat om het vullen van panden, maar ook om ruimere ingrepen die mogelijk zijn in de handelskern om die handelskern te versterken en aantrekkelijker te maken.

De concrete cijfers van de profploeg waar u naar vraagt, heb ik niet bij. Maar ik ga u die zeker nog bezorgen, collega Vanryckeghem.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Die ging ik nu net opvragen via een schriftelijke vraag, maar ... (*Gelach*)

De voorzitter: We hebben zonet beslist dat we al uw schriftelijke vragen onmiddellijk publiek aan de hele commissie overmaken, waarvoor dank. (*Gelach*)

Maaïke De Vreese (N-VA): We hebben inderdaad heel wat maatregelen om die handelskernen te versterken in onze resolutie opgenomen. Het is een moeilijke oefening en het is een enorme uitdaging voor ieder niveau om te bekijken of hetgeen waar we budgetten voor voorzien, nu wel degelijk effectief is.

Zo'n investeringsfonds is ook wel een mooie duw in de rug voor de steden en gemeenten om ermee aan de slag te gaan. Als ik de cijfers zie, vind ik het vreemd dat er niet meer steden en gemeenten gebruik van maken. Dus hierbij ook een oproep om het toch zeer goed bekend te maken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over ondersteuning van zelfstandige ondernemers in moeilijkheden – 3593 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuynne

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (cd&v): Minister, dit is de laatste vraag voor het zomerreces, als ik het goed voorheb.

De voorzitter: Dat hangt af van u allen, als u zich kunt inhouden om bijkomende vragen in te dienen.

Kurt Vanryckeghem (cd&v): Door de covidpandemie is de druk op heel wat zelfstandige ondernemers sterk toegenomen, maar is gelukkig ook de aandacht voor het welzijn van onze ondernemers gestegen.

In het kader van haar programma Sociale rechtvaardigheid en armoede vond de Koning Boudewijnstichting het belangrijk zich te buigen over de moeilijkheden van zelfstandigen die door opeenvolgende crisissen, zoals covid, oorlog, inflatie, stijgende prijzen, tekort aan grondstoffen, werden getroffen.

Reeds in 2012 werkte de stichting rond dit thema en nu, tien jaar later, besloten ze te kijken wat in welke mate al bereikt is en of er ook nieuwe aanbevelingen nodig waren. De omgeving waarin onze ondernemers werken, is het voorbije decennium namelijk sterk veranderd, maar op hetzelfde moment blijven de specifieke kenmerken van zelfstandigen in moeilijkheden meer dan ooit dezelfde.

Professoren Johan Lambrecht van de KU Leuven en Didier Van Caillie van de Universiteit van Luik brachten in hun rapport verschillende aanbevelingen naar voren, onderverdeeld in drie categorieën: politieke en economische ondersteuning van de zelfstandige in moeilijkheden, financiële en administratieve ondersteuning, en bewustmaken, informeren en begeleiden van de zelfstandige in moeilijkheden.

Enkele van die aanbevelingen zijn specifiek gericht op de overheden van de deelstaten: overbruggingskredieten met staatswaarborg op regionaal niveau, financiële overheidssteun voor tewerkstelling van psychologen bij organisaties die zelfstandige ondernemers in moeilijkheden begeleiden, versterking van de basisopleiding en permanente vorming inzake de specifieke situatie van een zelfstandige in moeilijkheden voor alle professionals die werkzaam zijn op het gebied van zakelijk-financiële en maatschappelijke begeleiding. Denk ook aan het opzetten en financieren van een gestructureerd mentorsysteem voor de begeleiding van een – al dan niet toekomstige – zelfstandige door een ervaren zelfstandige, en het sensibiliseren over de impact van latente omstandigheden waardoor een zelfstandige in een spiraal van problemen dreigt te belanden.

Minister, ik had graag uw mening gehad over bovenstaande vijf aanbevelingen.

Op welke manier gaat u met het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) aan de slag met deze aanbevelingen?

Zijn er zaken waarvan u al zegt dat u er al mee bezig bent of waar u absoluut werk van maakt?

Is er ook een rol voor Dyzo weggelegd? Ik denk hierbij dan vooral aan de steun voor de tewerkstelling van psychologen en sensibiliseren.

Hoe ziet u de samenwerking met uw collega's van Onderwijs en Welzijn om de positie van onze ondernemers in moeilijkheden te verbeteren?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Net als mijn voorgangers ga ik binnen mijn bevoegdheden graag samen met VLAIO aan de slag met de aanbevelingen van de Koning Boudewijnstichting om zelfstandigen in moeilijkheden te ondersteunen. Gelukkig stel ik wel vast dat veel van deze aanbevelingen inderdaad heel vertrouwd klinken. VLAIO brengt met zijn partners veel van deze zaken vandaag al systematisch in de praktijk.

Ten eerste zijn er naar aanleiding van de opeenvolgende crises, zoals corona, brexit en de oorlog in Oekraïne, uiteraard al talrijke steunmaatregelen voor getroffen ondernemers opgezet. Kmo's die vandaag lijden onder de gevolgen van de oorlog in Oekraïne kunnen aanspraak maken op een overbruggingslening van de Vlaamse overheid. Het beschikbare budget werd daartoe verdubbeld naar 200 miljoen euro en de maatregel wordt nu bij de Europese Commissie aangemeld voor een verlenging tot eind 2022 onder het nieuwe tijdelijke staatssteunkader voor Oekraïne.

Daarnaast vestig ik ook graag de aandacht op onze performante generieke waarborgregeling die de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) beheert. Uit de feedback van dezelfde organisaties is gebleken dat deze automatische regeling tijdens de verschillende crisisperiodes goed is blijven functioneren en niet aangepast moet worden.

Ten slotte steunen we structureel de werking van Hefboom en microStart. Zij verstrekken microkredieten aan starters en herstarters, en ondernemers die in moeilijkheden dreigen te komen en een doorstart willen nemen. We spelen dus in de praktijk zeer uitgebreid in op de eerste aanbeveling van de Koning Boudewijnstichting.

Op het vlak van ondersteuning van ondernemers in moeilijkheden staat vanzelfsprekend onze samenwerking met Dyzo centraal. De werking van Dyzo steunt op vaste medewerkers en talrijke vrijwilligers en wordt al verschillende jaren gesubsidieerd. Naast de structurele jaarlijkse werkingssubsidie van Dyzo van 585.000 euro hebben we aan Dyzo voor een periode van twee jaar – van 1 juli 2021 tot en met 30 juni 2023 – een extra brexitsubsidie van in totaal 300.000 euro toegekend. Hiermee kon Dyzo één extra voltijdequivalent met een psychologisch profiel aanwerven op freelance basis, om ondernemers ook op dat vlak ondersteuning te bieden. Daarmee spelen we rechtstreeks in op de tweede aanbeveling.

De Koning Boudewijnstichting wijst er terecht op dat gemeentelijke ambtenaren economie nog onvoldoende bekend zijn met hoe om te gaan met ondernemers in moeilijkheden. Precies daarom blijft dit voor Dyzo een belangrijk aandachts- en werkpunt. Dyzo ontwikkelde al in 2020 scripts voor derden die lokale besturen zelf kunnen gebruiken om eerstelijnsadvies te geven. Dyzo kan zich dan zelf meer toeleggen op langdurige begeleiding. Daarnaast organiseert Dyzo ook vormingen, waardoor gemeenten hun ondernemers uit de buurt beter kunnen opvangen wanneer deze in moeilijkheden geraken.

In 2021 realiseerde Dyzo tien opleidingen gericht op lokale besturen en ambtenaren lokale economie met meer dan honderd deelnemers. Dat laat duidelijk zien dat ambtenaren van lokale besturen, centra algemeen welzijnswerk (CAW's) enzovoort vragende partij zijn voor dergelijke bijscholing. Begin 2021 werd de website van Dyzo volledig vernieuwd, wat ook naar de gemeenten, lokale besturen en OCMW's

een meerwaarde is. Op die manier werkt Dyzo dus sterk op de vijfde aanbeveling van de Koning Boudewijnstichting, namelijk sensibilisering.

Daarnaast organiseerden de relatiebeheerders lokale besturen van VLAIO eind vorig jaar een overlegtafel 'ondernemers in moeilijkheden' met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), tijdens dewelke Dyzo zijn dienstverlening naar de gemeenten voorstelde. De VVSG bracht de dienstverlening daarna ook onder de aandacht tijdens de regionale overlegtafels. De VVSG en Dyzo organiseerden eind 2021 ook samen drie opleidingen, die telkens volzet waren. VLAIO bekijkt momenteel of deze initiatieven ook in 2022 kunnen of moeten worden herhaald. Zij implementeren immers de derde aanbeveling van de koning Boudewijnstichting, namelijk opleiding en permanente vorming.

Naast de structurele samenwerking met Dyzo wordt actief samengewerkt met partners en stakeholders met een complementaire werking, zoals lokale besturen, kennisinstellingen, beroepsverenigingen en de Federatie Vrije Beroepen. Voka heeft peterschapsprojecten, zoals Plato, en ook UNIZO werkt volgens de aanpak die de koning Boudewijnstichting in haar vierde aanbeveling vooropstelt.

Zoals gezegd, hebben we de aanwerving van 1 bijkomende voltijdsequivalent (vte) met een psychologisch profiel bij Dyzo mogelijk gemaakt. Concreet wordt zo in een honderdtal gesprekken voorzien met klanten met psychologische noden, evenals in 18 zelfhulpgroepen met 180 deelnemers. Dat laatste maakt dus ook ervaringsuitwisseling tussen ondernemers mogelijk.

Voor wat mijn eigen bevoegdheden betreft, is het duidelijk dat we maximaal inspelen op deze aanbevelingen en dat ook zullen blijven doen. Ik zal er ook over waken dat de slagkracht van Dyzo op peil blijft, want dat is nodig. Het is essentieel dat hun dienstverlening ter beschikking staat van ondernemers die het vandaag moeilijk hebben. Maar het ondernemerschap mag nooit de taak van de gezondheidszorg willen overnemen. Tijdige doorverwijzing naar de reguliere mentale en fysieke gezondheidszorg is essentieel. Zowel Dyzo als onze andere partners, binnen en het buiten het contract ondernemerschap, zijn zich daar terdege van bewust. Men moet inderdaad die signalen leren opvangen en doorverwijzen.

Op het vlak van samenwerking met Onderwijs zijn de bijdragen aan ondernemend onderwijs vanuit mijn bevoegdheden zeer aanzienlijk: VLAIO en de partners Vlajo, UNIZO Onderwijs & Ondernemen, MyMachine vzw en de ecosystemen voor student-ondernemerschap leveren op dit vlak bijzondere prestaties. We blijven in afstemming met de minister van Onderwijs het aanbod optimaal richten op de actuele behoeften in het onderwijs en zo bijdragen aan beter voorbereide ondernemers.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (cd&v): Minister, uw antwoord was nog omstandiger en duidelijker dan van uw voorganger. Ik dank u daarvoor.

Het stemt mij gelukkig dat u Dyzo de aandacht blijft geven die ze verdienen en hen blijft ondersteunen. Ik heb geen bijkomende vragen.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Vandaag in de krant stonden cijfers van het Onafhankelijk Ziekenfonds. Tussen 2018 en 2021 is er een stijging van de burn-outs met 66 procent en een stijging van de depressies met 12 procent. Dan staat er nog iets heel vreemd: 42 procent meer mensen met een tenniselleboog. Ik denk dat dat dan voornamelijk door de rage van de padel komt of zo. *(Gelach)*

Ik weet niet in hoeverre onze ondernemers daar last van hebben.

We zien wel dat de cijfers in slechte zin evolueren. Dyzo levert heel mooi werk en werkt met heel wat vrijwilligers. Dat zijn mensen die zich vrijwillig inzetten om de ondernemers verder te ondersteunen. Het is belangrijk om hier nog eens het sterke werk van die mensen en de vele vrijwilligers te benadrukken en te zeggen dat we hen daar enorm dankbaar voor zijn.

Gelet op alle crisissen die op onze ondernemers zijn afgekomen, zoals corona, brexit en de Oekraïne-crisis, is die ondersteuning wel degelijk nodig. We moeten misschien eens bekijken hoe we nog een stap eerder op preventie kunnen werken. Ik weet niet of jullie daarmee bezig zijn of dat jullie in contact zijn met minister Crevits van Welzijn om te bekijken wat er nog mogelijk is specifiek voor ondernemers op het vlak van mentale problemen.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik verwijs in dat verband graag naar de werkbaarheidsmonitor van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), die daar de nodige aandacht aan schenkt, en ons beleidsmatig de nodige input kan geven over de mogelijkheden die we daarbij hebben. Net als bij werknemers, moeten we ook bij de ondernemers aandacht daarvoor hebben, omdat de cijfers die vandaag zijn bekendgemaakt laten zien dat het aandeel ondernemers daarin in stijgende lijn zit. De werkbaarheidsmonitor is voor ons daarbij een heel belangrijk instrument om verder mee aan de slag te gaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.